

07

KATEDRA®

študentski list

maribor, 20. 11. 1971

številka 3, letnik XII

NIXON TITU ... in naj bo naša privrženost načelom.

da bodi vsaka dežela na svetu neodvisna, svet pa naj živi
v miru, prav tako trdna kakor skala.

foto john schneider in maurice willmatt.

javno vprašanje

ČLANOM SVETA ZDRUŽENJA:

BAJEC Mario, VPŠ
KERŠMANC Tomaž, VEKS
ŠOSTER Gorazd, PA
VOJNIC Branko, VTS
PAK Ivan, VAŠ
JELEN Milan, VSOD

ČLANI PEDAGOŠKO-ZNANSTVENEGA SVETA ZDRUŽENJA:

VUČKO Jože, PA
COCIC Vanja, VAŠ
DROBNAR Branko, VEKS
ČARNI Srečko, VPŠ
LEŠNIK Pavel, VTS

Študentom, ki nas predstavljajo v svetu združenja in ped. znanstvenem svetu, zastavljamo naslednje vprašanje: s-6t.

Kolikokrat ste se sploh udeležili sej in o katerem problemu ste aktivno razpravljali?

kdo je kriv?

Mnogo je bilo že napisanega, še več izrečenega, uradno in neuradno, o materialnem položaju današnjega študenta. Človek, ki malo globlje pogleda v vso stvar, lahko opazi, da le ni tako preprosta, da so določene stvari, ki jih je treba obsojati. Minilo je leto, odkar je bil na republiški ravni sprejet družbeni dogovor o štipendiranju in kreditiranju, bile so izdelane obsežne študije, na podlagi katerih je bilo moč razbrati nujnost tega dogovora. Z optimizmom smo študentje gledali na ta dogovor in še z večjim optimizmom pričakovali rezultatov, čeprav je nekje v notranjosti obstajala bojazen, da bo standard študenta padel. Pričela se je na eni strani borba za sprejem družbenega dogovora (DD) na ravni občin, na drugi strani pa izvajanje DD s strani študenta. Študentu je bilo zagotovljeno, da bo odslej plačeval ekonomske cene, vendar pa bo zato prejemal adekvatno vrednost v obliki štipendije na osnovi vsakoletnega izračuna življenjskih stroškov. Pokazalo se je, da ta dva momenta nista bila časovno usklajena v škodo študenta. Moralna odgovornost, ki so jo prevzeli podpisniki dogovora, je bila neučinkovita. Borba za realizacijo dogovora še traja, še so občine v Sloveniji, ki družbenega dogovora niso podpisale, še so delovne organizacije po občinah, ki o družbenem dogovoru sploh nič ne vedo ali pa nočejo vedeti. Realizirala se je bojazen, ki nas spremljala – standard študenta je padel. Koga sedaj poklicati na odgovornost, ker se stvari v enem letu niso spravile v red? Kje se je zataknilo? Menim, da smo študentje povsem upravičeni kritizirati podpisnike družbenega dogovora zaradi njihove neučinkovitosti. Če vidimo, da moralna odgovornost ni garancija za uspeh, zakaj se potem ob takih priložnostih ne sprejme ustrezen dokument (zakon), ki bi materialno garantiral realizacijo sprejetega dogovora? Če to ni mogoče, potem je bolje, da se vrnemo na staro prakso. Eno je gotovo: ponovno se je pokazalo, kako velika skrb za kadre obstaja pri nas. Očitki padajo na nas, da 7. smo premalo aktivni in neodločni, vendar se mi zdi, da tudi igra večjo vlogo skrb družbe, smo premalo aktivni in neodločni, vendar se mi zdi, da tu igra večjo vlogo skrb družbe.

Janko Vitežnik

KATEDRA študentski list

IZDAJA STALNA SKUPŠČINA STUDENTSKE SKUPNOSTI VZM

Katedro ureja uredniški odbor:

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: SLAVKO GERIČ

Studentska rubrika:
Jože Zagožen — urednik, Milan Lampe, Jure Mikuž, Darka Schmidt

Notranja in zunanjepolitična rubrika:
Branko Gerlič — urednik, Davorin Kračun, Marjan Uraničar

Kulturna rubrika:
Vladimir Gajšek — urednik, Leopold Petrovič — kulturna publicistika

Literarna priloga Obrazi:
Leon Senger — urednik

Periskop:
Slavko Gerič — urednik

Humor:
Bori Zupančič — urednik

Srednješolska rubrika:
Zanko Golob — urednik, Branko Salamon
Lektorica in korektorica: Marija Frankovič
Likovni urednik in fotografija: Mišo Hochstätter
Sekretarka uredništva: Nevenka Vetrin
Tehnični urednik: Marjan Zmave

Uredništvo in uprava: Ob parku 7, telefon 22-004, tekoči račun 618-67-518. — Nenaročenih slik in fotokopijev ne vračamo. Cena izdaja je 1 dinar (letna naročnina je 15 dinarjev, za ustanove in podjetja 30 dinarjev). Tisk CP Mariborski tisk.

SPOMNIMO SE

Vsakomur, ki ni sovražni element in ki ne nastopa z zlonamernimi napadi, je treba dovoliti, da pove svoje mišljenje, pa čeprav ne govori pravilno. Vodilni ljudje vseh stopenj morajo poslušati mišljenje drugih. Treba se je držati dveh principov: 1. če veš — govori, če govoriš — povej vse; 2. ne karaj tistega, ki govori, temveč vzemi njegove besede kot opozorilo.

MAO

Zveza komunistov Slovenije je organizirana idejna in politična sila delavskega razreda in delovnih ljudi v Socialistični republiki Sloveniji. V Zvezo komunistov Jugoslavije se vključuje na temelju skupno ustvarjenega programa in skupnega naračevanja vseh narodov in narodnosti v Jugoslaviji za suveren in enakopraven razvoj v smeri socialistične preobrazbe Jugoslavije. Razvijati sistem samoupravljanja in ustvarjati brezrazredno družbo je zgodovinska naloga in cilj Zveze komunistov Slovenije.

VTIS

V poštnem predalu sem skozi špranje zagledala modro kuverto. Skupaj s prijavo sem jo oddala v tajništvo pedagoške akademije.

Natipkan program me je spravil v slabo voljo. Ze predavanja? Je to mogoče?

Hladno jutro, plašne in radovedne oči. Vijugaste stopnice, beli zidovi, list Katedra, slike na steni, ogromna dvorana s klavirjem. Vspodbudne besede ravnatelja, predavanje Kako naj študiram in informacije o materialnih možnostih študija so mi že približale akademijo. Ravnateljve besede so orisale probleme, s katerimi se bomo kot bodoči študentje morali spoprijeti. V meni se je sprožilo vprašanje o diplomih, novih prostorih, študiju...

Mar bom o teh problemih sodočevala?

Naslednji dan je bil nepozaben. Predstojnik oddelka nam je s pripovedovanjem o zahtevah študija in s programom za nadaljnja dva dneva pregnal marsikateri dvom.

Spoznala sem predavatelje in njihova področja. Vcepila sem si: „Ne se učiti, ampak študirati.“ Videla sem arhiv, muzej NOB in knjižnico akademije.

Nov način vpeljevanja v študij je nas, bruce, presenetil. Uvod je bil fantastičen. Izginil je strah, ostala je domačnost.

Preostalo nam je sedem dni premora do študija.

Manj prijeten pa je bil pogovor s predsednikom IO ŠS. Spoznala sem, da ima vsaka medalja dve plati.

Temna plat.

Radi bi dosegli, da bi bile diplome različnih strok, ki jih PA zajema, enake po obliki in težavnosti stopnji. Do sedaj je zajemala diploma oddelka za razredni pouk klavzurno nalogo, nastop in zagovor, na oddelku za geografijo in zgodovino pa seminarsko nalogo iz nediplomskega predmeta in ustni diplomski izpit iz izbranega predmeta. O tem problemu so se naši predstavniki pogovarjali s predstavniki PA v Ljubljani. Pogovori pa niso dosegli zaželenega cilja.

Druga Ahilova peta študentov PA pa je sprememba lokacije nove stavbe PA. Naše stališče je tako: samo lokacijo pri višji agronomski šoli. Podkrepljeno je s temi argumenti: enotnost študentske organizacije, bližina študentskega naselja, kulturnega središča in študentske menze. Lokacija pri kadetnici pa iz že zgoraj navedenih argumentov in tudi zaradi vprašanja lokalnega prevoza nikakor ne more priti v poštev.

Bomo o tem odločili tudi prizadeti ali ne?

Darka Schmid

smo se sposobni razumeti?

Studentsko gibanje je v svoji vsebini in oblikah izredno pestro. Tako ni čudno, če prihaja v organiziranosti in v spontanosti do različnih mišljenj in interesov. Tudi v motivih študija. Studentsko gibanje je zame zelo širok pojem — TUDI ŠTUDIJ, bi dejal, za razliko od večine študentskih funkcionarjev, ki nenehno poudarjajo, da je naloga študenta TUDI IZVENSOLSKA DELAVNOST. S tem nočem poudariti, da je študij sekundarnega pomena — nasprotno. Hočem zapisati, da je primaren! In zakaj sem potem uporabil izraz, da je študentsko gibanje tudi študij?

Preprosto zato, ker se premalo zavedamo, da študentska dejavnost niso samo organizirane akcije (politične, športne, kulturne itd.) Pri načrtovanju študentskega gibanja bi temeljito upošteval tudi vso spontano delo, zanimanje študentov za bodoči poklic, za pokleno okolje, za probleme, ki so vezani nanj. Parole okoli potrošniške miselnosti so lahko včasih napačno postavljene. Treba se jih je znebiti, če hočemo vključiti v gibanje tudi tiste interese, ki težijo za skorajšnjim zaključkom študija, za dobro zaposlitvijo in zaslužkom.

Doslej smo bili obsojeni taka prizadevanja zgolj ostro obsojati ali pa nemočno vzdihovati. Stvar pa je ostala na mrtvi točki. K svojim akcijam ni pritegnila veliko študentov. Preprosto ni zajela njihovih interesov (zanimati se za bodoče delovno področje, „dobro plačo in službo“). Torej so še naprej ostajali zunaj gibanja, neorganizirani, študentski funkcionarji pa so jih še naprej obsojali in študentsko gibanje je bilo šibkejšje.

Zakaj tako obsojanje nekaterih funkcionarjev, ker se študentje ne vključujejo v sicer zanimive dejavnosti in akcije (politične, športne, kulturne...)?

Kot že rečeno — študentska organizacija in sami študentje se po interesih zelo diferencirajo.

Ali je lahko istovetiti interese študenta, ki so otroki staršev z visokimi osebnimi dohodki, in onih z minimalnimi dohodki?

ALI SO funkcionarji, ki kritizirajo nezainteresiranost množice študentov za izvensolske dejavnosti, TUDI SPOSOBNI RAZUMETI V VEČINI PRIMEROV OBJEKTIVNO POGOJENOST NJIHOVEGA ODNOSA? MNOGIM ŠTUDENTOM JE POTREBNA SOCIALNA AFIRMACIJA IN TAKI SE NE MOREJO ALI PA SE Z VELIKO TEŽAVO VKLJUČUJEJO V DELO; KI ZAHTEVA PRECEJ ČASA IN ENERGIJE IN KI PO PRAVILU PODALJŠA ŠTUDIJA.

Velika večina študentov mora torej misliti na socialno afirmacijo in nerazumno je obsojanje raznih funkcionarjev študentskega gibanja. Gotovo niso sposobni razumeti drugih, ako imajo sami že zagotovljeno pomoč staršev, za razliko od onih, ki bodo morali SOCIALNO AFIRMACIJO doseči čisto sami.

„Najti pot in organizirati tudi vse one študente, ki imajo interes za svojo bodočo službo, — razumeti in sprejeti dejstva, to je rešitev. Zdržiti taka prizadevanja v organiziranost v okviru gibanja! Najti ustrežno obliko!“

Pred meseci je skupščina ustanovila novo dejavnost SS MVZ — SETO, organizacijo ekonomistov in tehnikov. Zanimanje je bilo zelo veliko. Žal je bil v začetku ustanoviteljem bolj jasen namen organiziranja kot konkretne oblike dela. Zaradi veljavnega načina mišljenja so tudi cilje organizacije razumevali zelo različno.

Danes so stvari že veliko jasnejše, toda žal, ne vsem.

Omogočiti je treba organizacijo študentov, v okviru katere bodo mogli že v času študija ustvariti širše kontakte s svojim bodočim poklicnim okoljem (ustanovami, tovarnami, društvi). Omogočiti je treba, da imajo študentje že v času študija vire dohodkov ali pa vsaj potencialne možnosti za kasnejše uspehe.

Treba je priznati, da se večina študentov zanima za delo, ki bo prinašalo zaslužek, kar je utemeljeno s potrebo po SOCIALNI AFIRMACIJI. Če v začetku ustanovitelji SETO niso imeli v mislih konkretnih oblik organiziranosti, so danes vidne že številne možnosti. Predvsem vzbuja optimizem pripravljenost nekaterih ustanov in tovarn za sodelovanje. Konkretne oblike, to je stimuliranje študija področij, življenjsko važnih za prihodnjo zaposlitev in delo študentov, z denarnimi nagradami, povezovanje s servisom etc., so sicer skromne, vendar lahko upamo, da se bodo konkretne možnosti še pojavile.

Sedaj je še važnejše širiti novo miselnost. ŠTUDENSKO GIBANJE NAJ ZAJAME IN OMOGOČA REALIZACIJO POTREBE ŠTUDENTOV ZA BLIŽNJO SOCIALNO AFIRMACIJO. Zavedati se je treba, da bo drugače velik del študentov še zmeraj ostal izven organiziranosti. Treba je priznati čas, v katerem imata tehnika in ekonomika vse večjo vlogo.

Vprašanje je, če res ne razumemo onih, ki ne morejo sprejeti „častnega“ dela v izvensolskih dejavnostih, ker imajo probleme z mislijo na vsakdanji kruh, ali pa smo limavci?

IGOR FLOHL

vest

V oktobru sta bila kar dva sestanka OO ZKS na pedagoški akademiji v Mariboru. Na prvem sestanku, ki je bil v prvi polovici oktobra, je bilo sprejetih devet sklepov. Prvi trije govorijo proti rastoči socialni diferenciaciji in prodaji družbenih stanovanj zasebnikom. V nadaljnjih dveh bo OO ZKS predlagala pedagoškemu svetu, da se naj vključijo teze o socialni diferenciaciji v predavanja in seminarje pri sociologiji. S šestim sklepom si je OO ZKS zadala nalogo, da bo redno sprejemala v svoje vrste nove člane. V večini bi to naj bili študentje. Razpravljali pa bodo tudi o osipu in študijskih uspehih na akademiji. Zadnja dva sklepa sta bila posvečena sestanku in letni konferenci.

Drugi sestanek je bil konec meseca. Živahna razprava se je razvila po uvodnih besedah tovariša Rudija Lešnika k referatu dr. Franca Pedička Vzgoja kot družbena funkcija, ki ga je le-ta podal na Bledu. Diskusija je privedla do sklepa, da je bil referat napisan le za ožji krog izobražencev.

DARKA SCHMIDT

kobiljevo NI ali smo enaki šovinizem

TUDI MI SE NE ŠALIMO, KO TRDIMO, DA NOBENA VRSTICA V KATEDRI, KI OMENJA KAŽIPOTE V MARIBORU IN ZAHTEVA SPREMEMBO NAPISA NA NJIH (IZ TUJEGA KLAGENFURT V DVOJEZIČNI NAPIS CELOVEC IN KLAGENFURT), NI IN NE MORE BITI ŠOVINISTIČNA.

ŠOVINIZEM JE SKRAJNOST, JE ZASTAREL. SODOBNA MIŠLJENJA NISO SKRAJNA, TOREJ TUDI ŠOVINISTIČNA NISO IN PREPŘICANI SMO, DA JE TUDI NAŠ NAČIN MIŠLJENJA – KAKOR TUDI IZRAŽANJE TEH NAŠIH MISLI – TAKO SODOBNO KOT NEKSTREMISTIČEN. NISMO IN NE NAMERAVAMO BITI ŠOVINISTI IN TUDI NISMO Z NIČIMER ZASLUŽILI TAKE SODBE, KI JE ZATO ŽALITEV NAS IN NAŠIH NAMENOV.

OBTOŽENI SMO, DA NAMERAVAMO RAZBITI KAŽIPOTE, KAR JE LAŽ; OBTOŽENI SMO NESTRPNOSTI, ČES DA SE POSTAVLJAMO NA ISTO RAVEN Z NAŠIMI SEVERNIMI IN ZAHODNIMI SOSEDI, VENDAR, KOT JE BILO ŽE Povedano IN Poudarjeno, ZAHTEVAMO DVOJEZIČNE NAPISE PREDVSEM KOT PODPORO UPRAVICENIM ZAHTEVAM NAŠIH ROJAKOV V ZAMEJSTVU.

ZASMEHUJEJO NAS, DA BI „PO MOŽNOSTI NE PISALI VEČ GRAZ IN WIEN, TEMVEČ GRADEC IN DUNAJ.“ TO JE PRAV TAKO LAŽ – NE O GRADCU IN NE O DUNAJU NI BILA NAPISANA NITI BESEDA: TO STA DANES NEMŠKI MESTI IN NIMAMO NIKAKRŠNE ŽELJE NITI ZAHTEVE TEMU OPOREKATI. NA KOROŠKEM PA ŠE DANES ŽIVI PRECEJŠEN Odstotek SLOVENSKEGA PREBIVALSTVA, DEL NARODA, KI NI PRISELJENEC ALI SLUČAJEN PREOSTANEK, AMPAK ŽIVI V SVOJI DOMOVINI: ZANJ JE DOMOVINA NAMREČ KOROŠKA, KI JE KLJUB AVSTRIJSKEMU DRŽAVLJANSTVU SLOVENSKA!

IN MNOGI SLOVENCİ NA KOROŠKEM NE UPajo IZJASNITI SVOJE SLOVENSKE NARODNOSTI, NE NAZADNJE TUDI ZATO, KER SO PREMALO PODPRTI Z NAŠE STRANI.

V KATEDRI (DNE 26. 7. 1971) JE NA DRUGI STRANI ČLANEK, KI APELIRA NA MOČNEJŠO KULTURNO PODPORO SLOVENSKEMU NARODU V ZAMEJSTVU. MENIMO NAMREČ, DA JE PRAV KULTURA TISTA, S KATERO SE NARODNA ZAVEST NAJLAŽE, NAJMOČNEJE IN NAJDLJE IZRAŽA – PESMI, PLESI, JEZIK, KNJIGE, GLEDALIŠČE, PA TUDI GLASBA, SLIKE, KIPI IN DRUGE UMETNINE SO TISTE, KI TUDI V DANASNI POTROŠNIŠKI DRUŽBI OHRANJAJO MENTALITETO IN „DUŠO“ NEKEGA NARODA. EKONOMSKO TEHNIČNI NAPREDEK JE ZAPIRANJE V NACIONALNE MEJE PREHITEL: V RAZVITIH EKONOMIJAH JE ZAPIRANJE V DRŽAVNE OZ. NACIONALNE MEJE ZAVORA, COKLA. V UMETNOSTI, KULTURI, JEZIKU PA NARODNOSTI SE KAKO OBSTAJAJO. PODKREPITEV Z AVSTRIJSKIM PRIMEROM MARIBOR–MARBURG JE TUDI SPREMENJENA: NISMO NAPISALI „MARBURG, IN NE MARIBOR“, MARVEČ MARBURG IN VČASIH MARIBOR, S ČIMER SMO HOTELI Poudariti, DA AVSTRIJCI UPORABLJAJO SVOJE IN DVOJEZIČNE NAPISE ZA NAŠO PRESTOLNICO REVNIH IN NERAZVITIH, KAR PA TURISTOM PRAV NIČ NE OTEŽUJE POTOVANJA.

TUDI PRI NAS DVOJEZIČNI NAPISI NE BI BILI NIKAKRŠNA OVIRA TURISTOM. NELOGIČNO JE OBTOŽEVATI PISANJE V DOMAČEM TISKU IN UPORABO V POGOVORU, ČE ZARADI URADNE FORMULACIJE LJUDJE POZABIJO NA DOMAČE IME. LE VPRAŠAJ ZA POT V CELOVEC, NAJDI AVTOBUS, KI VOZI TJA, ALI POIŠČI V VOZNEM REDU ODHOD V CELOVEC. NE BOŠ GA NAŠEL.

ČLANEK V 7 DNI (OD 4. – 10. 11. 1971) „DILEME MLADIH“, KI NAS NAPADA, JE ZLAGAN, PRETIRAN IN NEODGOVOREN. EDINO POZITIVNO V NJEM JE OMEMBA MALOMARNOSTI, KI MEJI ŽE NA NESRAMNOST, V SRBSKIH UČBENIKIH OPRAVIČUJEMO SE ZARADI NEOBVEŠČENOSTI, VENDAR DODAJAMO, DA TA PRIMER ŠE NI NIKAKRŠNO OPRAVIČILO NITI ZA KAŽIPOTE IN OSTALE NAPISE, ŠE MANJ PA ZA TA PRETIRAN IN NEUTEMELJEN NAPAD NA NAŠE DELO, NAMENE IN USMERITEV.

PRI NAŠI ZAHTEVI SEVEDA OSTAJAMO IN TEGA NAM NE BO PREPREČEVAL NOBEN, ŠE TAKO ZA LAŠE PRIVLEČEN PRISPEVEK V 7 DNI, VEČERU ALI KJEROLI DRUGJE.

PS.: PRIJATELJSKI NASVET: PREDEN KARKOLI NAPADETE, NATANČNO PREBERITE, KAR VAS BODE V OČI, DA NE BOSTE SPET BILI BOJA Z MLINI NA VETER.

V začetku vsakega novega obdobja je naglašena enakost, ki se ob koncu obdobja praviloma izpremeni v neenakost. Zdi se, da privede v tako stanje dejstvo, da se razvoj proizvodjalnih sil dvigne na tako raven, ko obstoječe stanje ni več adekvatno startni točki obdobja in tudi začetno pojmovanje enakosti več ne ustreza. Vendar pa tako stanje povzročimo ljudje sami, ker zaradi lastnih slabosti pojmovanje enakosti popačimo in se nam zdi, da je primarna koncepcija zastarela. Tako se v slehernem novo nastalem sistemu pojmovanje pojma enakosti izrodi ter prehaja v vedno globljo neenakost, kar pa v določeni točki povzroči menjavo sistema.

Po načinu formalnega tretiranja enakosti ločimo tehnostrate, ki jim zadošča formulacija enakosti v aktu. Humanistična inteligenca kot druga smer pa opozarja na nastanek neenakosti in na posledice tega problema. Posebej naglašajo socialno stagnacijo, ki se kaže v mišljenju zaprtih skupin ljudi s skupnimi interesi. Nobena skupina pa ni tako močna, da bi sprožila proces menjave sistema. Obe smeri pa predstavljata skrajni točki gledanja na problem. Predvsem tehnostrati se ne zavedajo razkoraka med formulacijo in dejanskim stanjem, ki gotovo obstaja. Kako velik je ta razkorak, nam pokaže socialna diferenciacija. Če se orientiramo mikroekonomsko, je za vodilne v organizaciji silno pomembno, da se med obema smerema orientirajo in ugotovijo točko, kjer socialna diferenciacija iz dinamične sile preide v družbeno cirklo.

KAJ JE SOCIALNA ENAKOST?

Socialna enakost je enakost pravice vseh ljudi do dela, v delu in na osnovi dela. Socialna diferenciacija pa je nespoštovanje tega načela. Zaradi tega je samoupravljanje kot formalna koncepcija najbližje takemu pojmovanju enakosti. Vendar imamo na eni strani koncepcijo samoupravljanja, na drugi pa dejansko stanje in ni težko ugotoviti, da obstaja razlika med obema. Razlika se manifestira v štrajkih, za katere v koncepciji samoupravljanja ni prostora. Vendar pa ljudje, ki prekinjajo delovni proces, ne naperjajo osti proti samoupravljanju, niti se ne borijo zanj, temveč proti naraščajoči korupciji, ki se javlja na vedno več področjih kot oblika nezaželene diferenciacije. Ljudje zahtevajo poostreno kontrolo vodilnih. Zaradi toliko nepravilnosti v sistemu, ki jih vidi že najpreprostejši človek, se nam zdi, da se je samoupravni sistem postaral, preden je dozorel.

RAZDELITEV MOČI

Znotraj samoupravne družbe je treba poiskati in izolirati specifične točke, v katerih socialna diferenciacija preide iz pozitivna v strup. Moč in razdelitev moči je ena takih točk. Z razdeljevanjem moči lahko rešujemo ali pa ohranimo problem socialne neenakosti. Moč lahko razdelimo z demokratičnim vodenjem organizacije, povečamo skrb za delavce, informiramo direktorja in kurirja, postopoma ukinjamo sankcioniranje, decentraliziramo lahko vodilne nivoje, tako da delavci začutijo večjo lastno participacijo. Vendar pa se kljub takim pristopom ne more mimo dejstva, da je moč ali bolje glavnina moči še vedno v rokah vodilnih, enako kot na zahodu. Moč imajo samoupravni organi, le-te pa predstavljajo vodilni. Taka redistribucija moči je lahko za organizacijo koristna ali škodljiva, vendar pa uspešnosti podjetja ne moremo meriti po formalni razdelitvi moči, temveč njenih dimenzijah.

Z ukinitvijo privatne lastnine naj bi bila ukinjena tudi vsa protislovja, ki so izhala iz socialne diferenciacije. Vendar pa smo z ekspropriacijo ekspropriatorjev odpravili le eno vrsto sporov. Če bi vse, ne bi prihajalo do prekinitev dela. Konflikti izhajajo iz delitve dela in čim bolj delitev narašča, tem bolj je vidna socialna diferenciacija. Vzroki za sporne situacije so neproporcionalna participacija, delitev dobrin izobrazba, delitev ugleda in najbolj delitev dohodka. Take spore bi bilo možno rešiti z neposrednimi koncesijami, rešujejo pa se s pogajanjem, v katere se vmeša še tretja oseba kot sindikat ali občinski pristojni. Če se spor pomiri s sankcijami, nastane v podjetju napeta situacija, ki posredno zmanjšuje produktivnost in se reši z fluktuacijo – preselitvijo tistih, ki imajo manj moči.

REŠITVE ZA SOCIALNO DIFERENCIACIJO

Težke probleme, ki nastanejo zaradi socialne diferenciacije, lahko rešimo s primerno integracijo; primerno zato, ker diferenciacije ni treba popolnoma odpraviti, treba jo je le spraviti na nivo najoptimalnejšega dinamičnega delovanja. V okviru integracije je pomembna povezava z okoljem, ne podređitev, temveč prilagajanje. Tak model pristopa mora biti fleksibilen, vendar pa tudi okolje ne sme ostati neaktivno. Stopnja integracije je odvisna od okolja in zaradi tega ga je treba poznati.

Problem, tesno povezan s socialno diferenciacijo, ki se pojavlja mikroekonomsko, je organizacija trga delovne sile. Pred gospodarsko reformo zavodi za zaposlovanje niso mogli redistribuirati mase in je za ljudi brez dela postala beseda pravica do dela prazna beseda. Opuščanje delavcev je moralo predstavljati za podjetje moralno odgovornost, ker ni bilo možnosti masovne prekvalifikacije in je tudi danes ni v dovolj veliki meri. Pa tudi tako močan izvoz delovne sile je bil nemogoč in je pomenil odpust delavca metanje človeka na cesto. Da ne bo prišlo do take diferenciacije, mora biti pravica do dela zajamčena na širšem nivoju, kot je nekaj specifičnih podjetij. Organiziranost delovne sile se mora pričeti na začetku srednjih in strokovnih šol, zaradi tega je pomembno poznati potrebo po kadrih vnaprej in dolgoročno, kajti zgodi se nam lahko, da bomo imeli kljub ugotovljenemu rastočemu trendu potreb po vseh vrstah kadrov potrebno strukturo različno od dejanske.

(Nadaljevanje s sosednje strani)

Zelo skeptično gledamo tudi na slavospeve o bratstvu in enotnosti naših narodov. Ali ni tudi ob tem vprašanju prisotna prevelika doza optimizma? Ali res nimamo dovolj poguma, da bi jasno in glasno priznali, da je Jugoslavija „sešita“ iz mnogih narodov in različnih interesov in da ti šivi večkrat pokajo? Zakaj nam na raznih zborovanjih mečejo govorniki pesek v oči z lepimi besedami o koheziji naših narodov, ko pa vsi vemo, da je trenutna situacija zelo napeta?

Predolga bi bila paleta „ustreljenih kozlov“, če bi hoteli vse naštet. To tudi ni bil naš namen. V nekaj vrsticah sem poskušal le skicirati pre-optimistično klimo, ki vlada v našem vodstvu in javnosti in ki potrjuje že staro resnico, da smo Jugoslovani nevedra „nacija.“ Zato se tudi ne smemo preveč čuditi, če se kvari optimistična klica infiltrirala tudi med odgovorne Mariborčane, ki imajo na skrbi izgradnjo našega kopališča.

Postavlja pa se nam vprašanje – komu koristi takšno uživanje optimističnega mamila? Čemu takšna zagnanost v izjavah, če moramo pozneje požirati grenko pilulo krute realnosti? Ali se ne zavedamo, da so se naše napovedi in govorance že izrodile v prezentiranje neavtoritativnih ocen, ki jim nihče več ne prisojajo potrebne veljave in pomena? Ali se odgovorni tovariši in institucije, ki take izjave dajejo, ne zavedajo, da pomeni to izpodkopavanje njihove avtoritete? In končno: ali se ne zavedajo, da ima to za posledico tudi neprecenljivo politično škodo?

Raupnik Janez

UREDNIŠTVO

FRANC ZORKO

slovenski gledališki trenutek 71 A in B: daljica

Borštnikovo srečanje 1971. Manifestacija slovenske gledališke umetnosti. Srečanje igralcev, režiserjev, dramaturgov, scenografov ... skratka vseh, ki jim je gledališče poklic in smisel. Srečanje slovenskih gledališč. Predvsem pa Brišnika kot Jeana in Meto Vraničeve kot Kristin, odrske umetnosti pri nas.

Ze šestič je bilo mesto Maribor gostitelj gledaliških hiš iz Ljubljane, Celja, Nove gorice in Trsta. In gotovo je, da si jeseni v Mariboru brez Borštnikovega srečanja ne moremo več predstavljati.

Devet večerov smo zapuščali gledališče navdušeni, prizadeti, sproščeni, razmišljujoči, razigrani ... devet večerov smo nizali doživljanje za doživljanjem, devet večerov smo se navduševali zdaj nad režijo, zdaj nad to ali ono igralsko kreacijo, zdaj nad tem ali onim dialogom, pa nad sceno, kostumografijo. Danes, ko so vtisi zbrani; nam Borštnikovo srečanje pomeni mozaičen trenutek slovenske gledališke umetnosti, trenutek, ki je bolj impresija in pričakovanje kot spomin.

x x x

V izvedbi SNG Maribor smo prvi večer videli veseloigro Antona TOMAZA LINHARTA TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI. Ker obstaja skoraj že mit o tem, da so svatbe pač najbolj vesele, če je kum po rodu Srb, ni presenetljivo, da je bila režija zaupana Voji Soldatoviču. In res je bila Matičkova mariborska ženitev igriva, sproščena, duhovita. Videli smo novo postavitev tega gotovo najbolj klasičnega slovenskega odrskega teksta. Predstava je bila uigrana, o tem nam govore odlične kreacije ne le glavnih, ampak tudi manjših vlog (Arnold Tovornik kot Gašper, Peter Ternovšek kot Tonček, Pavle Jeršin kot baron Naletel, Rado Pavalec kot Matiček).

Študentje AGRTF so se mariborskemu občinstvu predstavili z dramo Avgusta Strindberga GOSPODIČNA JULIJA v režiji Alberta Kosa. Drama je en sam boj, izpolnjen z intimno in družbeno prizadetostjo obeh protagonistov, boj med šibkostjo in degeneracijo odmirajočih nazorov in sugestibilno krutostjo prvineke življenjske moči, ki se odvija na dveh nivojih, boj, ki je logičen zaradi notranje logike akterjev v determiniranosti časa, ali bolje, njegovih paraboličnih zakonitosti.

V glavnih vlogah smo videli Marjano Klanjskovo kot Julijo, Karla Brišnika kot Jeana in Meto Vraničeve kot Kristin.

Primorsko dramsko gledališče je v Mariboru gostovalo z dramo TONETA PARTLJIČA NAJ POJE ČUK v režiji Jožeta Babiča. Drama je apel na socialne sentimente Slovencev, ki sicer tako radi vzplamtijo, pa tudi z vso naglico potihnejo v klepetav plamenček. Nekakšna brezizhodnost. Propadajoči ostanki samozadostnosti. Čukovo petje tistim, ki niso nikoli slišali njegove pesmi. Brezizhodnost, ko je pravzaprav vseeno, kaj storiš. Vse alternative se v konsekvencah stekajo v isto točko. Menda je vseeno telo, kako igraš.

V tej socialni drami brez resitve so v glavnih vlogah nastopili Metka Ferrari kot Ana, Tone Solar kot Stefan in Silvo Božič kot Dominik.

Sproščeno zabaven je bil za gledalce četrti večer, ko smo gledali duhovito komedijo za malo večje otroke in vse ostale V OSEMDESETIH DNEH OKROG SVETA v izvedbi Mladinskega gledališča iz Ljubljane. To ljubko komedijo je dramatiziral Pavel Kohout na osnovi Romana Julesa Verna. Režija Milana Herzoga nas je navdušila zaradi izredne domiselnosti. Domislice so resnično kar deževale, komaj smo jih lahko ujeli in registrirali; pa je škoda, če nam je katera vendarle ušla.

Videli smo pravi spektakel, petinsedemdeset vlog in dvesto vojakov. Igralo je enajst igralcev Mladinskega gledališča.

Drama, ki ni le prikaz političnega umora, zgodovinske nujnosti, osveščenosti oziroma neosveščenosti, ampak drama vseh, ko aktivna ali pasivna udeležba zgubi svojo veljavo, ko je protagonist vsakdo, ker gre za vest človeštva, za zvestobo samemu sebi in odgovornost odnosa do soljudi, prav takšna je drama Thomasa STEARNSA ELIOTA UMOR V KATEDRALI. To predstavijo smo gledali v izvedbi SLG iz Celja. Režiser Franci Križaj je uspel narediti resnično čisto in dognano predstavo, predstavo, kjer se je igra protagonistov in zbora zlivala in končno dvignila v celovito doživljanje. Z vlogo Thomasa Becketa, nadškofa iz Canterburyja, je Sandi Krošl podal izredno igralsko kreacijo.

Pravo gledališko doživljanje je bilo tudi srečanje s SLG iz Trsta. Tržačani so nastopili z dramo mladega BERTOLDA BRECHTA BOBNI V NOČI. Ta epski dramski tekst je v režiji Mileta Koruna zelo impresivno zaživel. Videli smo niz gagov, zasnovanih tako, da so samo dopolnjevali enovitost režijskega koncepta, ki je hkrati odpiral možnosti igralskim kreacijam.

Anna in Andreas sta utonila v časopisni četrti. Sta sploh bila? Je bil Karl Balicke, pa Murk in ostali? Bila je rdeča Rosa, bila je rdeča luna iz papirja, bili so tisoči drugih ... v teh tisočih, morda ... Prepričljivo.

V večjih vlogah so nastopili Livij Bogatec kot Andreas, Lidija Kozlovičeva kot Anna, Anton Petje kot Karl Balicke, Stane Starešinič kot Murk ...

Izven konkurence so v Mariboru nastopili tudi gostje iz Češkoslovaske, DIVADLO PRACUJICIH IZ GOTTWALDOVA. Občinstvu so prikazali tri monološke enodejanke Jeana Cocteauja Preludiji in izvorno dramo Aloisa in Vilema Mrštnika Maryša. Slednja je tipična drama tako imenovanega kritičnega realizma, ki je prodiral v češko literaturo na izteku 19. stoletja. Maryšo je režiral Milan Pasek, Preludije pa Miloš Slavik.

Drama SNG iz Ljubljane ni nastopila s PHOTO FINISHEM PETRA USTINOVA. Namesto tega smo gledali iskrivo komedijo Bernarda Shawa Pygmalion. Čeprav ta zelo znani tekst ni

mogel prinesiti posebnega presenečenja, je bila predstava prijetno in lahko zabavna. Žal tudi tekst sam zaradi Shawovih lingvističnih domislic v slovenskem prevodu izgubi nekaj svojega čara. Ljubljanska postavitev je bila vseeno dovolj igriva in dinamična. Gledalci pa smo na koncu lahko pritrčili B. Shawu: — Ostajamo pač to, kar smo.

Vlogo Elize Doolitlove je igrala Iva Zupančičeva, profesorja Higginsa pa Boris Kralj.

Končno smo videli tudi komedijo NIKOLAJA ROBERTOVIČA ERDMANA SAMOMORILEC v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega. Ta satirična komedija je ne glede na čas nastanka do kraja sodobna. Paradoks priveden skoraj do absurda, je prav v tej absurdnosti popolnoma življenjski. Če dodamo le še to, da je ironična, družbeno kritična, da je jezik niz nenadnih in presenetljivih obratov, je gotovo, da smo je lahko samo veselili. Poleg vsega tega ta tekst kar sam ponuja celo vrsto likov, ki dajejo igralcem izredne možnosti interpretacije. Delo je režiral Igor Pretnar, v naslovni vlogi Podsekalknikova pa je nastopil Polde Bibič.

x x x

Na zaključnem večeru srečanja pa smo srečali galerijo priznanih jugoslovanskih gledaliških umetnikov in poslušali nastop komornega moškega zbora iz Celja. Med drugimi so nastopili: Angela Jankova, Petre Prličko, Mira Sardoč, Zlatko Crnkovič, Nada Škrinjarjeva, Stevan Šalajič, Duša Počkajeva, Joža Rutič in Vladimir Skrbinešek.

Na sklepnem večeru Borštnikovega srečanja so podelili nagrade za najboljše dosežke. Nagrade so dobili: Polde Bibič za vlogo Podsekalknikova, Sandi Krošl za vlogo Becketa, Iva Zupančičeva za vlogo Elize Doolitel in Mile Korun za režijo Brechtovih Bobnov v noči.

Denarne nagrade so prejeli: Milan Herzog za režijo, Boris Kralj za vlogo Higginsa, Lidija Kozlovičeva za vlogo Anne Balicke, Arnold Tovornik za vlogo Gašperja in Igor Pretnar za režijo.

Mladi gledališki ustvarjalci so dobili diplome: Silvo Božič za vlogo Dominika, Marjana Klanjskova za vlogo Julije, Albert Kos za režijo Gospodične Julije in Peter Ternovšek za vlogo Tončka.

Nagrado žirije občinstva je dobil Polde Bibič za vlogo v Samomorilecu, nagradi revije „M“ pa Livij Bogatec za vlogo Andreasa in Silvo Božič za vlogo Dominika.

Najvišje odličje, Borštnikov prstan, pa je za življenjsko delo dobil Vladimir Skrbinešek.

A, realist, iskren prebivalec
B, idealist, zvižčen prebivalec, ki obožuje „meisterschaft“

A: Kot realist se bom nekaj let odrekal in si zategoval pas; upam, da mi bo šlo na bolje. To je edino pravilno.

B: Nikarte, nikarte tako, dragi tovariš! Jaz delam v Avstriji in se nenehoma vprašujem: Kje smo? Ko se vrnem, bodo cene zvižali in ti, ki si zateguješ pas, boš imel tedaj seveda vitko linijo, nič vampa in tvoje upanje se bo uresničilo.

A: Ni res. Jaz v bistvu ne upam, ampak načrtujem. Ne poznam „mojega“ socializma, temveč samo „naš“ socializem.

B: Res? Poglej, bil sem kmet in kmet ostanem, čeprav delam v Avstriji. Ti pa si delavec in živiš tukaj. Edino idealno je: govoriti, da vsi odločamo, zase pa si zgradimo kapelico v obliki garaže, avto pa naj ti bo bog.

A: Ne verjamem v boga.
B: Jaz pa verjamem vanj. Kajti dokler sem nerazvit, lahko upam, da se še razvijem, in verjemi, razvijal se bom še bolj!

A: Bil si mi tovariš, prijatelj dolga leta. Mar nisem USPEL?

B: Bral sem nekaj v časopisih, sentimentalne zgodbe o tem, češ črvi nas žrejo. Kaj je to? Pisalo je: „Če bo šla družba mimo teh stvari le z določenim kančkom zainteresiranosti, bomo tudi mi, ki krojimo bodočnost, umirali zapuščeni, umirali od črvov.“

A: Jaz že ne bom umiral od črvov, vrag te pocitraj. Kaj se pa tako bojiš smrti? In kje imaš škarje, da boš z njimi krojil bodočnost? Zdi se mi, da se le prveč jokaš za samim seboj in kakor nezrelo deteče vidiš strahove tam, kjer jih ni.

B: Ampak črvi so bili in jaz delam v tujini.

A: No, pa kaj? In nič. Hujši so črvi, ki razjedajo duha, hujše so temne razdaljne strasti med živimi kakor črvi, ki nas žrejo ali ki nas bodo žrli po smrti in se bomo lahko hamletovsko znašli v kraljevem trebuhu. Daj no, saj sam dobro veš, da objubljaš lepše življenje po smrti samo hlapi, za socializem pa se je treba zavzemati iz dneva v dan.

B: Sedaj te imam zares dovolj. Saj si najprej celo sam tarnal, da si boš zategnil pas?!

A: Da sem tarnal? Kaj bi to! Jaz si vsaj zategnem svoj pas in upam, da bo šlo boljše meni, nam vsem, ti pa klečeplaziš pred menjšalnimi sredstvi že zdaj in govoriš o rakastih ranah naše družbe, o delovnih nezdolah in drugo. Ti misliš, da si revolucionar, da s svojim čvekaštvom koga prizadeneš. Tvoj jezik je statistični koledarček.

B: Oprosti, to so obče veljavna dejstva.

A: Ampak to niso ljudje, razumi vendar, to niso ljudje. Ljudje delajo dejstva in ne narobe. Kaj mi tukaj v socializmu nismo ljudje?

IVAN SUGOTOVIČ

državno prvenstvo športnih plesalcev v standardnih plesih

IZREDEN USPEH PLESNIH PAROV TRENERJA FRANJA KOZARJA

Letošnje državno prvenstvo je bilo organizirano v Ljutomeru, predvsem za željo štirikratnih državnih prvakov — Draga ing. Šuleka in Verene Trofenik Šulek, ki sta doma iz tega dela Slovenije. PZS je njuno željo osvojila, saj je par Šulek dosegel v vsem času svojega dela tudi v tujini najvidnejše uspehe, bil pa je to tudi eden njihovih zadnjih nastopov pred odhodom ing. Šuleka v JNA.

Povedati moram, da se Ljutomerčani na to prireditve niso najbolje pripravili, kar pa deloma opravičuje dejstvo, da nimajo tradicije v tej vrsti športa.

Na prvenstvu je sodelovalo trideset plesnih parov iz šestih klubov. Pari so nastopili v D, C, B, A in mednarodnem razredu. Dolgotrajno sistematično in požrtvovalno delo tov. Kozarja se je tokrat obrestovalo v polni meri, saj so njegovi pari osvojili prva mesta v C, B, A in mednarodnem razredu.

Državni prvaki v plesni sezoni 1971/72 so: mednarodni razred: Drago ing. Šulek — Verena Trofenik Šulek, PK Velenje

A razred: Marjan Lorger — Branka Mornar, SPK KUD STUDENT Maribor,

B razred: Tomaž Ambrož — Tanja Gabrijevčič, SPK Ljubljana

C razred: Miloš Trifunovič — Darja Cvetek, SPK KUD STUDENT Maribor,

D razred: Milan Savine — Liljana Manigodič, KUD Jože Hermanko Maribor,

Posebno priznanje zaslužijo člani športno-plesne sekcije KUD STUDENT iz Maribora, ki so sodelovali s štirimi pari. Kljub izrednim težavam, s katerimi se ti pari pri svojem delu srečujejo, so osvojili državno prvenstvo v C in A razredu, para Jože Ramsberger — Breda Canček pa drugo mesto v B in Stanko Budja — Natalija Krjuhov sedmo mesto v C razredu.

neposredna mitologija?

nje o Heglu nam še ne pove, kaj Hegel pravzaprav je, torej kritika Hegla postavlja sebi za izhodišče Hegla—misleca—mit, ne pa njegovo dia—misljenje. Tako hegeljanstvo nič več ne potrebuje Hegla, če ni več kritično. Torej lahko zdaj mirnodušno pritrđimo Heglu in njegovemu znanemu stavku o koncu umetnosti z začetkom znanosti, ne da bi premislili, kaj je kritika umetnosti in kaj kritika Hegla. Če pa Heglu pritrđimo, ker smo o Heglu le brali, tedaj je jasno, da pritrđujemo pravzaprav mitu Hegla, ne pa njegovi estetiki. Podobno se dogaja z Goethejem, Shakespearom in drugimi ustvarjalnimi misleci, tako rekoč s tako imenovanimi miselnimi velikani, ki jih parazitsko in meščansko razgrajujejo liliputanski ideologemi in Izmi. Hegeljanstvo, šeksperiziranje ali klasiciranje z goethejanstvom, vse to je način baje. Vendar na ta način postajajo „velikani“ tudi mikroskopsko majhni in po svojem bistvu povsem samoumevni. Kje tiči vzrok—krivda mitičnega samoumevanja?

Ce se vrnemo k misli o lakajskem klanjanju dualizmu, tedaj vemo, da nastopa namesto kritike le pozitivno—negativno ocenjevanje; jasno je, da je to ocenjevanje post—scriptum, torej posredno. Zato mit postavlja proti Heglu mikro—Hegle, proti Shakespearu mikro—Shakespeare in proti Goetheju mikro—Goetheje. Ker mit baje, nima svojega miselnega izvora in ga lahko reduciramo kot ruske babuške do duše. Seveda ima vse to usodne posledice in učinke v neposredni, živi zgodovini, v realni državi, v realnih potrebah družbe. Zato tudi ni nič nenavadnega, če Ernest Fischer poudarja, kaj je resnično rekel Marx, kaj je resnično rekel Lenin. Resnično more biti samo in samo tisto, kar zmore biti sočasno kritično.

Depolitizirani smisel ideologije preobrača steherni mogoči način zgodovine. Način in depolitizacija uvajata zdaj historičnost. Resnična stvarnost, utemeljena v kritiki (ali v družbeni hierarhiji vrednosti, vrednost in ciljev), ni idilična, ni meščansko modna, ni evolucija mode. Zato je odtujevanje prvi korak k mitu. Kaj naj je tedaj družbeni mit? Vsekakor je to mit produkcije, ki je za zmerom zavezana političnim obrazcem. Naravni procesi stvari so zdaj metafizični, predmet je le še transcendirani predmet ali drugače: kako izbrati manj hudo od slabega? ! Kadar gre za neobivalce mest, za žive državljane tega sveta, tedaj onostranstvo in z njim baje le poudarjata moč reda, discipline, moč hierarhije in imenu hierarhije. Red, disciplina, hierarhija, — njihovi oblikovni obrazci so vidni v birokraciji, tehnokraciji, v avtodidaktičnem bihejorizmu — so moč politike, ki depolitizira. Kdo koga? Ce rečemo, da mit politike ni božanski stvar mi družbeno nadgradnja, tedaj vemo, da je aktivizem zavzel okolico. Aktivizem — pri nas ga zasledimo že v članskih izkaznicah pionirske organizacije — je mitičen najprej na osnovnošolskem razumevanju. Seveda je tudi to razumevanje tista samoumevnost, ki hoče biti živa aktivnost, a se porazgubi med šolskimi tablam, odmori in poukom. Pri agajanje je postalo potreba aktivista. Zato je aktivnost torej le psevdokaktivnost, saj aktivira iz političnih obrazcev to, kar je že a priori dano: mit na levo usmerjenega kolesarja.

Očitno je, da smo zdaj pri vprašanju o marksizmu, ki je enoplastno neposreden, torej pri marksizmu Frankfurtske šole, posebej še H. Marcuseja. Bilo bi zelo naivno, ko bi poskušali opravičevati ideologijo pred politiko in narobe. Ker tega ne bomo niti poskušali, se bomo vprašali, komu je tedaj mit namenjen. Če namreč trdimo, da je mit samoumeven in aporetičen, da začne tam, kjer se sklene in končuje, tedaj se moramo vprašati pravzaprav po bistveni razsežnosti mita: kaj je nesmiselna samoumevnost? Zastopniki, ki mit predstavljajo, niso trgovci na drobno: mite prodajajo vsehprek, v imenu kruha in iger, v imenu mentalitete. Ima kruha in iger, ime mentalitete je breztemeljno ime, je ime množičnega, a elegantno izdelanega, v čipke zavitega proizvoda. To je kruto, kajti politični mit s tega Evropejca in gurmana ne more biti izstradani Indijec, čeprav živi v istem svetu, a v drugem, drugačnem okolju. Vendar se kljub temu vsa mitologija spreminja v sveto indijsko kravo, ki ji je dovoljeno, da se spreminja v ideologijo in Izmo. Poguba teh dveh nasprotij (dualizmov) bi mitomani v zela breztemeljno samoumevnost, ničesar več ne bi mogel okrasiti, sveta ne bi mogel več razdeliti na predale, predalčke in predalčice. To razpredeljevanje je nevarno za življenjski obstoj tistih, ki niso mitomani; vzemimo samo primer nacionalnega socializma in Rosenbergov mit dvajsetega stoletja, ki je mit krvi. Ta mit je nastopil v imenu arijske rase proti marksizmu, delavcu je ponudil njegove lastne genetične zasnove in s tem povzročil strahovito vojno krvavo transfuzijo. Ta mit ni docela uničil le Reicha, ko se je bil izpopolnil, marveč je generacijam naprej vzel upanje v delavsko državo. Socialna demokracija prav zato na zahodu prepoveduje komunizem. Ne toliko iz strahu pred delavstvom in marksizmom — kar je veljalo za Rosenberga, Hitlerja in druge mitomane, za maccartizem v Ameriki . . . —, kolikor iz otroške boječnosti, da bi se vse zahodno (liberalno, socialdemokratsko, ultradesničarsko ali plaho levičarsko) politično gibanje spremenilo v neko povsem drugo, manj mitično razsežnost. In tudi ta prazni strah, ki ni nič v njem in ne zunaj njega, je hkrati mitologija razvitega sodobnega kapitalizma in njegove sopotnice — Industrijske revolucije. Marksizem pa v zgodovini ni dobival nagrad, ampak je žrtvoval; to žrtvovanje je bilo, je in ostane groteskno, saj omogoča realni humanizem v pogojih, kjer se ne da prilagajati, torej v takšnih socialno—političnih—idejnih okoljih, kjer preti eksistence smrt. In zunaj tega marksizma, ki je ideologija Marxa, se pojavlja mikromarksizem v različnih idejnih sferah, na različnih političnih in ekonomskih razlagah. Mikromarksizem je pravzaprav ideja mega—socializma; vsakdo je zdaj le še anonimen in utopija ni mogoča. Ni še popolne družbe, zato tudi vseodrešujočega mita ne more biti, zato je množičnost večine lahko le ponovni videz ideologije. Z drugimi besedami: komunizem (in marksizem) družbe ne razslojuje, marveč jo oblikuje po vseh predpisanih in uzakonjenih variabilnih zakonitostih Kapitala. Ker pa je politika že parcialna ideologija, je vprašanje, kakšen smisel v psihološkem pomenu lahko determinirajo izrazi, ki ideologijo in politiko postavljajo v glavah, kako politika in ideologija izkrvavita v jeziku in kako se udejanita v dejanjih. Pa smo spet tu, pri zgodovini!

O, kje si, resnica?

luknje in luknjice ali kako si pridobiš izobrazbo

Luknje so malo iskan artikel. Te pa nikakor niso edine, o katerih je vredno govoriti. Z luknjami se je, kot vemo, ukvarjal že pračlovek — vanje je lovil zveri. In vrtal si jih je v nos.

Bile so luknje od začetka vseh začetkov donosen vir dohodkov, tudi danes so mnoge sila dobičkanosne.

Pa to niso luknje, o katerih bi rad nekaj povedal. Ljudje so se v skoraj vseh obdobjih homo sapiensa ukvarjali z iskanjem lukenj. Dances so to listi, ki lahko neprijeten paragraf spremenijo v povsem neškodljivo zadevo.

V naši družbi pa je iskanje lukenj postalo nacionalen šport. Prav radi ga povežujemo z drugim športom, ki mu po domače pravimo metanje peska. Zgodí se, da ga kdo dobi v oči, kar je prav pogost pojav pri posameznikih, ki bi si radi vso zadevo ogledali bolj od blizu.

Nekje v naši domovini je neko podjetje. To podjetje je prerasló iz majhnega v veliko. Vodstveni kader je seveda ostal isti. Imajo izkušnje. In pa seveda izkušnje. Da o izkušnjah niti ne govorimo. Povsem jasno je, da formalni izobrazbi ne pripisujejo važnosti. Le-ta pa, po mojem, strokovnosti ne more nič škoditi, drznil bi si pripomniti, da ji lahko celo koristi. Do tu je vsa stvar povsem običajna, pri nas bolj pogosta kot ne. Ima pa lepotno napako.

Nedavno tega so na novo razporedili zaposlene po razredih — po kvalifikaciji in izobrazbi. Govorijo namreč nekaj o družbenih dogovorih, zahtevah za opravljanje določenih del in podobno.

Zaposlene so razdelili na: 1. nekvalificirane, 2. polkvalificirane, 3. kvalificirane in 4. visoko kvalificirane delavce. In dalje: na uslužbence z (5.) nižjo, (6.) srednjo, (7.) višjo in (8.) visoko izobrazbo.

To razdelitev so interno kombinirali z razdelitvijo po delovnih mestih. Kombinacija je povsem preprosta: delavce so razvrstili večinoma glede na to, kakšno izobrazbo imajo. Nekdo s tremi razredi osnovne šole je NKV delavec, drugi, z šestimi razredi osemletke je PKV delavec. Trgovski pomočnik je kvalificiran in mojster visoko kvalificiran. Uslužbenec pa so razvrščali predvsem glede na to, kakšno delovno mesto zasedajo. Za mesta, kjer je potrebno nekaj knjigovodskega znanja ali česa podobnega, zahtevajo srednjo izobrazbo. Ljudje, ki jih zasedajo, večinoma nimajo teh pogojev. Mnogi še popolne osemletke ne. Priznajo jim srednjo izobrazbo.

Tistim, ki so na vodilnih delovnih mestih, priznajo seveda višjo izobrazbo; večina teh ljudi pa visokošolskega zavoda še ni videla od znotraj. Premisleka vredno? Še zanimiv primer: dva delavca z nepopolno osemletko sta zaposlena v tem podjetju. Eden dela v skladišču — priznajo mu status PKV delavca. Drugi je zaradi dolgoletne prakse postal oddelekovodja. Zaradi tega, ker je za tako delovno mesto predpisana višja izobrazba, mu priznajo višjo izobrazbo!

Ste že kdaj slišali za študenta, ki je po uspešno opravljeni osemletki končal srednjo šolo? Nato se je vpisal, npr., na VEKS in končal prvo stopnjo — normalno, v treh letih. Je ekonomist po 15 letih (!) učenja. Ima priznano višjo izobrazbo. Kot oddelekovodja, ki ga podjetje zaposluje in prikazuje kot človeka z višjo izobrazbo. In ima temu primerne dohodke in odjeda delovno mesto nekemu, ki ima resnične pogoje zanj — žal pa nima nepopolne osemletke.

Nekdo se pozanima, kakšna je struktura zaposlenih v podjetjih. Naleti na to podjetje — rade volje mu postrežejo s podatki: pri njih zasedajo delovna mesta ljudje s primerno kvalifikacijo kot pri mnogih drugih podjetjih. Če ne verjamate, se malo ozrite in pobrskajte. Če vam bodo dovolili. Mogoče boste naleteli na ravno to podjetje. Ali katero podobnih, kjer radi obhajajo poroke, rojstne dneve in zakonske predpise.

JOŽE REINSBERGER

Novinar Večera Nikola Šoštarč je kot izrazit (ne)klubas po „uredniško“ preuredil članek o letošnjem državnem prvenstvu športnih plesalcev v standardnih plesih tako, da je od bistvenih stvari prispevka ostalo enako le ime pisca prvotnega članka. Pohvalo KUD ŠTUDENT in trenerju plesne sekcije pa je kar izpustil, čeprav so pari tega društva osvojili kar dve prvi mesti, saj mu novinarska etika ni dovoljevala hvaliti le en klub, ki pa niti ni KUD Jože Hermanko.

SLAVKO CIMERMAN

Pri reševanju prošelj za štipendije je komisija republiške izobraževalne skupnosti v Ljubljani naletela na velik problem: Jože Sirota (doma nekje na Goriškem) je zaprosil za štipendijo; njegov dohodek na člana družine znaša samo 3.300 ND. Živel družbeni dogovor!

NE RAZUMEMO, ZAKAJ NEKATERI MARIBORSKI NOVINARJI ŠE NE ZNAJO PREBRATI NAŠIH ZAKONOV IN JIH PRAVILNO OVREDNOTITI. V TEM PRIMERU NE BI VIDELI NEVARNOSTI TAM, KJER JE NI.

cenjeni uredniški odbor!

Moram priznati, da se mi je Katedra v novi obleki zelo priljubila in upam, da ne bom edini, ki bo z njo zadovoljen. Ker pa menim, da bi bila kritika ob prvi številki umestna, prosim, da jo nekdo prebere pred člani uredniškega odbora, da bodo tudi ti seznanjeni z njo.

Takoj v uvodu naj pozdravim likovno ureditev Katedre. Je zelo domiselna, le na prvi strani nisem mogel razbrati dokončno stavka – make money with ...

Sestavek tov. Geriča, Med načeli in prakso, moram pohvaliti, kajti tovrstni sestavki seznanjajo študente o povezanosti in drugem sodelovanju z IO. Ne vem pa, če je vest, da je osnovan Klub istrskih študentov, pravilno locirana ravno na drugo stran.

Sestavka tov. Mikuža in dr. Volavška sta primerna in vam priporočam, da večkrat sodelujete s strokovnjaki mariborskega okrožja. S sestavkom tov. Janše o Skupnosti študentov se ne bi strinjal, ker so tukaj še nekateri elementi, ki govorijo drugače. No, o tem kdaj drugič.

ZIVIO, ZIVIO, ZIVIO!!! Priznam, da sem toplo presenečen, ker ste se odločili za protest zoper SO Maribor. Potreba, da zamenjajo napise, je bila že zdavnaj izražena, a se je ni nihče lotil. Upam, da bodo vsaj sedaj kaj storili, če ne, pa je treba lastnoročno razbiti to sramoto.

Tov. Kračun je dobro načel ekonomsko temo. Res, Katedra se spušča v globoko vodo, vendar z dobro barko. Prav tako pozdravljam sestavek Crvi nas žrejo tov. Vrničarja; menim le, da bi ga lahko še bolj ošilil in naperil proti neodgovornim.

O Substanci planiranja tov. Petroviča se da govoriti. Ne vem, ali je filozof, kajti branje njegovih sestavkov me spodbuja k mišljenju, da o drugih stvareh ne govorim.

Kje smo? Prav tako sem se vprašal sam, ko sem prebral istoimenski sestavek tov. Gerliča. Skoda je le, da ga niste uvrstili pred Crve, ker bi bila bolj povezana. Je pa dobra tematika.

Tema o univerzitetnem središču v Mariboru tov. Pivca je dober kazalec nekaterih problemov, s katerimi se srečujejo MVZ. Presenečen pa sem bil nad sestavkom tov. Vrničarja o upadanju slovenskih brucev. Presenečen, ker nisem vedel, da smo tako nizko, kajti po vsem videzu sodeč, se večina mladih odloči za študij. No ja, sicer bomo videli. Tov. Vrničarju priporočam, da piše daljše sestavke in jih zasoli s kakšnim kaktusom.

Branka Rudolfa poznam pa ga tudi vi menda; o njem ne bi pisal, on mora pristaviti svoj lonček; je pač kulturnik, po svoje.

Osmo stran je dobra. Še posebej Manevri. O Papagajevem kljunu menim, da sodi v literarno prilogo (če jo boste ponovno izdajali), na pa v humor.

Tako. Zelel sem vam dati svojo oceno vašega lista. Upam, da vsaj v nekaterih stvareh soglašate z mano; vsak začetek je težak, sam pa vam želim veliko delovne sreče in mnogo mnogo sestavkov, ostrih, a realnih.

S tovariškimi pozdravi.

Branko KOCBEK

P.S.

V primeru, da dobim kakšen honorar, ga izpijte na moj račun. Zopet smo enkrat presenečeni! Skoraj smo prepričani, da ne misliš resno.

3. XI. 1971 je komite OK ZMS poslal srednješolcem obvestila, da programski vodja Kluba mladih 5. XI. 1971 sklicuje posvetovanje, katerega namen je seznaniti mladinske organizacije z možnostmi organiziranja prireditev in drugih dejavnosti v Klubu. Udeležili bi se ga naj predstavniki mariborskih srednjih šol. Bi se, pravimo, kajti mladinci so sicer prišli, a so dve uri zaman čakali na koga, ki bi jim razložil, kar je obetal naslov. Tudi „telefoniada“ ni nič pomagala. „Je že šel tovariš, ki bi moral predavati,“ so ljubeznivo pojasnili na komiteju. „Vsak čas bo tam.“ Čeprav od komiteja do kluba ni pol ure, predavatelja ni bilo, zato so ponovno telefonirali. „Kar koj bo prišel,“ so zopet odgovorili s komiteja.

Mladi v Klubu pa so zaman čakali in razmišljali o tem, da slovenski pregovor kdor čaka, dočaka, vselej ne drži ...

na čelu prakse

(SCIENCE-LYRIC-FICTION, PO DOMAČE: ZGODBA ZA MLADE IN STARE, KI SE ŠE NI ZGODILA, SE NE DOGAJA IN SE NE BO ZGODILA)

Na čelu Praktičnih soldatov je prusko marširal Funkcionar s številko in osebnim opisom temintem in pri vsakem koraku je pojasnjeval splošna načela in kritiziral prakso, vendar je bil najgloblje prepričan, da s svojo enoto ne koraka po nepravilni in lažji poti, kakor se je sprva zdelo, saj je v svojem čutečem srcu zares čutil, da se v praksi drži edinele praktične poti. Od prakse je bil njegov obraz praska pri praski. Funkcionar je čutil svojo in tujo krivdo in gotovo bi bilo dobro – načela in praktična soldateska se kajpak ujemata – , ko bi rezultate napredka pripisal vselej sebi, kritiziral pa bi praktično samo druge, ki so njegovi prijatelji. Kajti Praktični soldati sploh niso imeli več sovražnika, že ironični nasmehi kratkokrilih metuljčkov oziroma metuljčic jih je silno prizadel. Pa kaj bi tisto! V glavnem je proti njim bila le peščica ljudi in še za te se ni vedelo, ali sploh obstajajo. Naš poveljnik Funkcionar seveda ne bi bil poveljnik, če ne bi imel tako imenovane mandatne dobe, v kateri je bilo zanj bistveno: izvrševati naloge, koordinirati delo. Naprej, marš! je klical v množice in množice so res marširale, ne da bi vedele, kaj je dolžnost. Kdorkoli bi mislil drugače, bi ga imenovali „Jovca na funkcije“ in „karierista“ in uprizorili bi čudovit lov na čarovnice, predlagali iniciatorje množicam, jim jih tudi predali in „startna pozicija“ bi bila takoj uničena. Kajti vsi takšni niso bili prečudoviti volonterji, ki bi si odtrgali del prostega časa in bi čutili dolžnost, dolžnost in še enkrat in tisočkrat dolžnost – še v sanjah je treba ponavljati: dolžnost, dolžnost, dolžnost ... – v korist družbe. „Imeti funkcijo pomeni imeti dolžnost,“ si je mislil Funkcionar, jasno pa je, da je tem manj svobode, čim več je dolžnosti.

Ah, in še nekaj. Na čelu Praktičnih soldatov je bilo zelo težko biti Funkcionar. Človek ni imel več zasebnega življenja, življenje se je sedaj imenovalo „sedenjasejal“ – res nekoliko dolg izraz, nič ne de – in tudi človeku se ni več reklo človek, ampak „dolžnostorganizator,“ – spet dolga beseda, kaj bi? – , skratka, Funkcionar je dobival silno majhne nagrade, kljub temu da je čutil svojo vojsko Praktični soldati kot nekaj, kar je vsekakor podobno politični organizaciji. Med in lačni? Prakso! To je pravi odgovor. Koliko odrekanja!

Potem je Funkcionar napravil prvi korak na tribuno in vsi so utihnili. Zakričal je glasno, da so ga vsi slišali: „BORBA MNENJ!“ Toda množica je molčala. Še besedičenja redkih, ki jih pa sploh ni bilo, ni bilo od nikoder slišati. In kakor v veseli muki je Funkcionar prikimal, češ, saj gre za gibanje: „Strinjam se“. Potem so vsi odšli v temno in praktično realnost, zakaj misel je bila prepovedana. Tu ni dileme!

